

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIX. Non posse conciliari Catholicos cum hæreticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

nec habebat Regem verè Iudæum, qui ista curaret, sed Iudæum Herodem, Pontifices autem nihil poterant.

TERTIO, libertas credendi pernicioſa eſt etiam temporali bono regnorum, & publicæ paci, vt patet primùm ex Gregorio lib. 4. epiſt. 32. vbi dicit, Reipublicæ ciuiliſ incolomitatem, ex Eccleſiæ pace pendere. DEINDE ratione; nam vbi ſeruatur fides & obedientia Deo, ibi etiam ſeruatur Principi; nam fides ipſa hoc docet & exigit. ITEM diſſenſio in fide parit animorū & voluntatum diſſenſiones: omne autem regnum in ſeipſum diuiſum, deſolabitur; & experientia noſtri temporis ad eò manifeſtè hoc oſtendit, vt fruſtrà id probare nitamur.

QUARTO, libertas credendi pernicioſa eſt illis ipſis, quibus conceditur; nam libertas credendi nihil eſt aliud, quam libertas errandi, & errandi in re omniū periculoſiſſima; nam fides vera non eſt, niſi vna, Ephel. 4. *Vna fides*, ergo libertas ab iſta vna fide recedendi, eſt libertas in errorum barathrum ruendi. Sicut ergo ſalubriter non permittitur ouibus libertas vagandi per montes, & ſalubriter non liberatur gubernaculo, nec ſinitur liberè à quolibet vento circumferri nauis; ita quoque ſalubriter non conceditur populis libertas credendi, poſteaquam vni veræ fidei ſe adiunxerunt. Argumenta ſoluentur in ſequenti Quæſtione.

CAPVT XIX.

Non poſſe conciliari Catholicos cum hereticis.

TERTIVS error eſt Gregorij CASSANDRI in libro de officio pij viri, vbi docet, debere Principes inuenire rationem pacis inter Catholicos, Lutheranos, Calviniſtas, &c. Sed interim dum non inueniunt, debere permittere vnicuique ſuam fidem, modo omnes recipiant Scripturam & Symbolum Apoſtolicum. Sic enim omnes ſunt vera Eccleſiæ membra, licet in particularibus dogmatibus diſſentiant. Similia docuerunt olim pacificantes, auctore Zenone Imperatore, de qua re vide Euarium, lib. 3. cap. 14. & 30. Item Apelles, qui apud Eusebium lib. 5.

lib. 5. hist. cap. 13. dicebat, non esse discutiendam rationem fidei, sed sat esse credere in crucifixum. Hic est manifestus error, & contra eum scripsit ex Catholicis Doctoribus **Ioannes à Louanio**, ex hæreticis **Ioannes Calvinus**.

Potest autem facile refelli hæc sententia; primùm enim, non possunt Catholici, Lutherani, & Calvinistæ eo modo conciliari; nam in ipso Symbolo non convenimus, exempli gratia, per articulum: Descendit ad inferos, diversissima intelligimus; nos enim credimus, Christi animam à corpore separatam, secundum substantiam suam descendisse ad Limbum Patrum; hæreticorum alij, volunt descendisse Christum ad inferos, nihil esse aliud, quàm sepultum fuisse; alij passum dolores inferni. Similiter articulum: Credo sanctam Ecclesiam, diversis modis intelligimus. Et illud etiam: Sanctorum communionem; nam de singulis Sacramentis sunt controuersie. Denique de illo: Remissionem peccatorum, maximè dissentimus.

DICET Cassander, sat est, quod omnes fatemur, Symbolum esse verum, & illud recipimus.

Contrà; PRIMO, Symbolum vnum est, & non in verbis, sed in sensu est fides, non ergo habemus idem Symbolum, si in explicatione dissidemus; præterea si sufficeret verba Symboli recipere, nulli ferè veterum hæreticorum iure damnati fuissent. Nam Ariani, Nouatiani, Nestoriani, & alij ferè omnes verba Symboli Apostolici recipiebant, sed quia in sensu dissensio erat, ideo damnati, & ab Ecclesia Catholica eieciti fuerunt.

SECUNDO, fundamentum Cassandri est falsum; non enim possunt vera membra Ecclesiæ vocari Lutherani & Calvinistæ, etiamsi in Symbolo nobiscum conuenirent; nam præter illam fidem requiritur subiectio ad legitimum caput Ecclesiæ à Christo constitutum, & communicatio cum aliis membris; Ecclesia enim est vnum corpus visibile, & proinde caput & membra habet visibilia, nec potest dici membrum, quod à capite & corpore reliquo separatum est. Certè Aerius, etiam quoad sensum, in Symbolo conueniebat cum Catholicis, tamen quia volebat subesse Episcopo, & ceteris membris communicare, ab Epiphanio & Augustino in Catalogo hæreticorum ponitur, & Cyprianus libro 4. e-

pist. 2. dicit, Nouatianum esse extra Ecclesiam, quia non volebat subiici Pontifici Cornelio, etiamsi nullam aliam heresim introduxisset.

TERTIO, Cassander ita disputat, quasi inter Catholicos, Lutheranos, & Calvinistas solum dissensiones sint de ritibus & caerimoniis humanis; at multa dogmata sunt maximi momenti, in quibus dissentimus, quaeque non habentur expressè in Symbolo, & propter quae nulla pax sperari potest inter Catholicos, & Lutheranos. Nam verbi gratia, nos dicimus, Misam esse diuinissimum cultum Dei; illi dicunt esse horrendam idololatriam: similiter inuocare Sanctos nobis est pietas, illis impietas, &c.

QUARTO, sancti Patres docuerunt nos, ut non solum fidei Symbolum, sed etiam omnia alia dogmata fidei, licet minuta videantur, inviolata seruemus, nec propter haereticos vlllo modo immutari patiamur, Gal. 2. Paulus dicit, se nec ad horam cedere voluisse falsis fratribus. Et cum olim Ariani peterent à Catholicis, ut saltem vnā vocem omitterent, quae non habetur in Scriptura, nec in Symbolo Apostolorum, vel vna litera immutarent, id est, non dicerent *ὁμοίσιον*, sed *ὁμοιόσιον*, & si hoc fieret, pacem pollicerentur; Catholici noluerunt, & Imperatori scripserunt, nefarium esse de rebus iam definitis aliquid immutare; & si quid iustarum sanctionum fuerit immutatum, non propterea pacem futuram; nec enim apud eos pacem esse posse, qui pacis iura nescirent. vide Theodoretum lib. 2. histor. cap. 18. & 19. vel Trip. lib. 5. cap. 21. & 23. & hoc verum esse patuit in Concilio Ariminensi nam cum simpliciores Catholici ab Arianis decepti, nomen *ὁμοίσιον* tollendum esse decreuissent, mox Ariani toto orbe terrarum praedicauerunt, se vicisse, & non contenti sustulisse vocem *ὁμοίσιον*, & pro ea substituisse *ὁμοιόσιον*, paulò post ipsum *ὁμοιόσιον*, in *ἑτερόσιον*, id est, dissimilis substantiae, transformauerunt, ut Theodoretus refert lib. 2. histor. cap. 21.

Hinc Basilus roganti Praefecto Valentis Imperatoris, ut tempori pareret, & non tot Ecclesias, propter paruam dogmatum subtilitatem, vexari pareretur, respondit: *Qui diuinis inuictis sunt eloquis, corrumpere de diuinis dogmatibus,*

bus, ne unam quidem syllabam patiuntur, sed pro his, si contingat, omnes etiam mortis species amplectuntur. Vide Theodoretū lib. 4. cap. 17. historię Ecclesiasticę. Eadem constanter pręditi fuerunt Eustachius & Sylvanus, quibus cū Imperator exilium minaretur, nisi vocem, ὁμοίον, abrogarent, responderunt, potestatem habes puniendi, non tamen nos Patrum statuta destruimus. vide histor. Tripart. libro 5. cap. 24.

Denique GELASIVS in epistola ad Euphemianum, penitenti hæretico, vt Papa eis condescenderet, id est, aliquid remitteret de religione Catholica, pacis gratia, eleganter eius petitionem irritat: Cū autem, inquit, dicis, condescendere nos debere vobiscum: interim iam vos descendere, aut descendisse monstratis; unde, quaeso, vel quò ista descensio est? Vtique ex superiore quodam loco ad inferiora quęq; depositos, à Catholica, Apostolicaq; cōmunionē ad hereticam, damnatamq; prolapsos videtis, cognoscitis, non negatis: sed etiam in superiore manentes sede, vultis impelle, condescendere nos vobiscum inuitatis ad ima de summis; nos coascendere vos vobiscum rogamus ad summa de imis.

QVINTO, non potest liberum esse credere in vno quolibet dogmate, quin eadem ratione liberum esse debeat in omnibus, etiā in iis, quę in Symbolo Apostolico continentur; nam vna est regula fidei indubitata, & certa in omnibus quę creduntur, nimirum verbum Dei per Ecclesiam explicatum. Si ergo credo Ecclesię tradenti mihi Symbolum Apostolorum, quod non scio aliunde esse Apostolorum, nisi quia Ecclesia dicit; eadem ratione credere debeo Sanctos inuocandos, quia eadem Ecclesia hoc dicit; vel si hoc possim non credere, eadem ratione possum non credere, Symbolum illud esse Apostolorum.

SEXTO, opinio ista Cassandri noua est, & ab ipso primū excogitata, vt ipse initio fatetur, suspecta igitur haberi debet. Vt enim pulchrè docet Vincentius Lyrinensis in suo opusculo contra prophanas nouitates, suspitione carere non potest, quod nouum est, cū vera fides vna sit, & antiquissima.

SEPTIMO, ista opinio facit veram Ecclesiam omnino occultam & inuisibilem; immò ex solis adulatoribus & si-

mulatoribus conflata; nam Cassander dicit, ad veram Ecclesiam requiri duo, fidem in Christum, & pacem cum hominibus, & inde deducit eos, qui hostiliter insectantur Catholicos, vel Lutheranos, nō esse de Ecclesia, sed eos solū, qui cum omnibus pacem habent: ergo illi, qui sunt de Ecclesia, non possunt esse nisi occulti, & qui cum Catholicis simulant se hostes Lutheranorum, & cum Lutheranis hostes Catholicorum; nam Catholici non patiuntur in suo grege ullos, qui ostendunt vlllo signo externo, se fauere Lutheranis: inter Lutheranos quoque, etsi permittuntur in iisdem provinciis omnes sectæ, tamen nulla secta in suo grege patitur amicos aliarū sectarum, vt notum est: ergo isti pij, & pacifici viri necessariō sunt omnes ficti & simulati, aliud ore profitentes, aliud in corde cælantes, & similes Herodi, qui cum Ethnicis erat Ethnicus, cum Iudæis Iudæus; nam & Cæsar templum erexit, & simul Deo vero, vt Iosephus refert lib. 15. Antiquitat. cap. 13. & 14.

Adde, quod fateretur Cassander, suos istos collegas esse paucos & occultos, sed hinc apparet, eos non posse Ecclesiam constituere; nam Ecclesia est manifesta & visibilis adeo, vt à Domino Matth. 5. dicatur ciuitas supra montem posita. Denique, vera Ecclesia sine Pastoribus esse non potest, ad Ephes. 4. isti autem homines occulti nullos pastores habent, nec habere possunt, dum ita manent occulti; proinde nullam Ecclesiam habent.

CAPVT XX.

Libros hæreticorum abolendos esse.

OSTREMA restat quæstio de pœnis hæreticorum, quas post Ecclesiæ iudicium & declarationem, Principes politici infligere possunt ac debent. Incipiemus autem à libris eorum, ac breuiter ostendemus, libros hæreticorum iure interdicti, & exiuri. Idigitur probatur PRIMO ex antiqua & perpetua cōsuetudine, non solū Christianorum, sed etiam Ethnicorum.

PRIMO, refert Valerius Maximus lib. 1. cap. 1. quod cū Romæ reperti fuissent libri quidam, qui nonnihil videbantur